

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 118 0 Srr 002804 22 Srr
Banjaluka, 26.10.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, postupajući po tužbi tužioca N.D. iz B., zastupanog po punomoćniku S.R., advokatu iz B., radi utvrđivanja povrede prava na suđenje u razumnom roku i dosuđivanja novčane naknade, na sjednici održanoj dana 26.10.2022. godine, donio je

PRESUDU

Utvrđuje se povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja izvršnog postupka kod Osnovnog suda u Banjaluci u predmetu broj: 71 0 I 070668 13 I 2.

Tužiocu se zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku dosuđuje novčano obeštećenje u iznosu od 1.000,00 KM koje se ima isplatiti iz budžeta Republike Srpske u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za isplatu dosuđenog iznosa, uz naknadu troškova postupka u iznosu od 200,00 KM.

Obrazloženje

N.D. je ovome sudu, pozivom na odredbu člana 21. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 99/20, dalje: ZZP), podnio tužbu dana 25.07.2022. godine za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci u predmetu broj: 71 0 I 070668 13 I 2 i za dosuđivanje novčane naknade. U tužbi navodi: da je u navedenom predmetu tražio ubrzanje postupka i da je o tom zahtjevu pravosnažno odlučeno rješenjem predsjednika Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Zup 364077 21 Zup od 01.02.2022. godine, kojim je usvojen zahtjev za ubrzanje postupka i određen rok od 3 mjeseca za preduzimanje radnji u cilju okončanja postupka; da izvršni postupak, koji je tužilac kao tražilac izvršenja pokrenuo još uvijek nije okončan; da je tokom čitavog postupka tražio njegovo ubrzanje. Traži da mu se na ime novčanog obeštećenja zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, dosudi iznos od 3.000,00 KM.

Saglasno odredbi člana 23. stav 2. ZZP, od Pravobranilaštva Republike Srpske (u daljem tekstu: Pravobranilaštvo) je pribavljeno izjašnjenje na tužbu. U izjašnjenju se ističe, da je postupak u predmetu broj: 71 0 I 070668 13 I 2 bio prekinut do okončanja parničnog postupka broj 71 0 P 195244 16 P 2 u kome je od čijeg ishoda je zavisilo postupanje u ovom izvršnom postupku, da sud nije postupao nezakonito ili nepravilno, niti je tužilac zbog toga pretrpio štetu koja je u vezi sa vršenjem funkcije sudije za čiji rad je odgovorna Republika Srpska, te je predloženo da se tužbeni zahtjev odbije.

Od Osnovnog suda u Banjaluci je zatražen i pribavljen predmetu broj: 71 0 I 070668 13 I 2 (član 23. stav 1. ZZP) u vezi s kojim je i podnesena tužba za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i dosuđivanje novčane naknade.

Uvidom u taj predmet je utvrđeno:

Da je tužilac podnio prijedlog za izvršenje na osnovu izvršne isprave – presude Osnovnog suda u Bijeljini broj 080-0-P- 000 100 od 11.04.2007. godine, kojom je izvršeniku naloženo da tražiocu izvršenja plati iznos od 60.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 06.11.2004. godine do isplate, koji je zaprimljen u sudu dana 12.10.2009. godine, a dana 16.10.2009. godine vraćen je tražiocu izvršenja na uređenje, koji je uređen prijedlog dostavio sudu dana 30.10.2009. godine. Rješenje o izvršenju je doneseno 01.12.2009. godine i istim je određeno izvršenje na pokretnim stvarima izvršenika. Dana 04.12.2009. godine sudski izvršilac je popisao i procijenio pokretne stvari izvršenika.

Izvršenik je na rješenje o izvršenju uložio prigovor koji je u sudu primljen dana 08.12.2009. godine i dostavljen tražiocu izvršenja na izjašnjenje 14.06.2010. godine, te je isti sudu dostavio odgovor na prigovor dana 17.06.2010. godine.

Dana 25.09.2012. godine tražilac izvršenja je predložio da se izvršni postupak provede na nekretninama izvršenika i to trosobnom stanu površine 95 m² u Ulici ... i poslovnom prostoru u Ulici ... površine 25 m², koji prijedlog je sud usvojio dana 29.10.2012. godine i dozvolio izvršenje na nekretninama i istog dana donio rješenje kojim je odbio prigovor izvršenika izjavljen na rješenje o izvršenju od 01.12.2009. godine. Na rješenje suda kojim je dozvoljeno izvršenje na nekretninama izvršenik je dana 09. 11.2012. godine uložio prigovor, a istog dana i žalbu na rješenje po prigovoru. Sud je dana 03.12. 2012. godine dostavio prigovor i žalbu izvršenika tražiocu izvršenja na odgovor. Dana 10.01.2013. godine sud je izvršeniku dostavio odgovor na žalbu tražioca izvršenja, te je dana 14.02.2013. godine dostavio spis Okružnom sudu u Banjaluci povodom izjavljene žalbe.

Dana 13.11.2013. godine Okružni sud u Banjaluci je donio rješenje kojim je potvrdio rješenje izvršnog suda, kojim je odbijen prigovor protiv rješenja o izvršenju od 01.12.2009. godine, a dana 02.12.2013. godine predmet je vraćen sa Okružnog suda izvršnom sudu.

Dana 05.09.2013. godine izvršni sud je Upravi B. dostavio rješenje o izvršenju od 29.10.2012. godine radi zabilježbe izvršenja.

Dana 17.09.2013. godine izvršni sud je odlučio o prigovoru izvršenika na rješenje o izvršenju od 29.10.2012. godine.

Dana 12.02.2014. godine Osnovni sud u Banjaluci je donio zaključak kojim je odredio vještačenje po vještaku građevinske struke radi utvrđivanja vrijednosti nekretnina, koji je vještak dostavio sudu dana 01.07.2014. godine.

Dana 06.03.2014. godine D.G. je izjavio prigovor trećeg lica na rješenje o izvršenju na nekretninama izvršenika.

Dana 13.06.2014. godine Osnovni sud u Banjaluci je donio zaključak kojim je treće lice uputio da u roku od 8 dana pokrene parnicu kod nadležnog suda protiv izvršenika i tražioca izvršenja radi dokazivanja da mu pripada pravo na nekretninama koje su predmet ovog izvršnog postupka.

Dana 10.09.2014. godine Osnovni sud u Banjaluci je donio zaključak o prodaji i odredio prvo ročište za prodaju putem usmenog javnog nadmetanja za dan 14.10.2014. godine.

Dana 14.10.2014. godine tražilac izvršenja je saopštio sudu da je sa izvršenikom dogovorio da u roku od 8 dana isplati tražiocu izvršenja iznos od 35.000 KM a do 31.12.2014. godine i iznos od 60.000 KM, slijedom čega je sud opozvao zaključak o javnoj prodaji.

Dana 24.10.2014. godine tražilac izvršenja je tražio od suda da odmah zakaže nastavak ročišta za prodaju nekretnina, navodeći da je izvršenik prihvatio navedenu nagodbu samo da bi privremeno spriječio prodaju nekretnina.

Dana 31.10.2014. godine sud je donio zaključak o prodaji kojim je ponovo zakazao prvo ročište za prodaju nekretnina putem usmenog javnog nadmetanja za dan 03.12.2014. godine. Na tom ročištu za javnu prodaju nekretnine su prodane najpovoljnijem ponuđaču, o čemu je sud donio zaključak.

Dana 15.01.2015 godine sud je donio zaključak kojim je proglasio da je prodaja kupcu nevaljana i zaključak da se nekretnine prodaju drugom kupcu po redu, a dana 19.03.2015. godine sud je prodaju kupcu drugog reda proglasio nevaljanom i istog dana prodao nepokretnosti kupcu trećem po redu, a dana 21.04.2015. godine je i ovu prodaju proglasio nevaljanom, jer kupac nije položio prodajnu cijenu u predviđenom roku.

Dana 21.04.2015. godine sud je odredio drugo ročište za prodaju nekretnina za dan 27.05.2015. godine. Dana 22.05.2015. godine treće lice je sudu podnijelo zahtjev za odlaganje ročišta za drugu prodaju navodeći da je Okružni sud u Banjaluci ukinuo rješenje kojim je odbijen kao neosnovan prijedlog predlagača kojim je traženo da se odgodi privremena mjera i mjera obezbjeđenja radi odlaganja izvršenja po zaključku Osnovnog suda u Banjaluci.

Dana 27.05.2015. godine sud je proveo drugu prodaju na kojoj su prodane nekretnine koje su predmet izvršenja.

Dana 04.06.2015. godine sud je donio zaključak o prodaji nepokretnosti najpovoljnijem ponuđaču, a dana 15.07.2015. godine istu prodaju proglasio nevaljanom, jer nije položena prodajna cijena u predviđenom roku, te odlučio da se nekretnine prodaju drugom po redu ponuđaču, te je tu prodaju dana 08.10.2015 godine proglasio nevaljanom, pa su nekretnine prodane trećem po redu ponuđaču, koja prodaja je proglašena nevaljanom dana 29.10.2015. godine.

Dana 22.10.2015. godine D.G. je sudu dostavio prigovor kojim traži da se izvršenje na predmetnim nekretninama proglasi nedopuštenim u obimu od 3/4 dijela na osnovu bračnog ugovora, zaključenog i notarski obrađenog 21.10.2015. godine, kojim se sa G.N. (ovdje izvršenikom) sporazumio o diobi nekretnina (koje su predmet ovog izvršnog postupka), a kojim su se supružnici saglasili da na nekretninama G.D. pripadne u suvlasništvo $\frac{3}{4}$ dijela nekretnina, a G.N. $\frac{1}{4}$ četvrtina dijela, te tvrdi da su njegova prava kao trećeg lica zahvaćena izvršenjem.

Dana 29.10.2015. godine zaključkom suda nekretnine su prodane tražiocu izvršenja N.D., ovdje tužiocu, koji je uplatio iznos prodajne cijene od 76.010,00 KM dana 18.11.2015. godine.

Dana 13.11.2015. godine, rješenjem Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 195244 Gž 2, odloženo je izvršenje određeno rješenjem o izvršenju od 29.10.2012. godine do pravosnažnog okončanja ovog parničnog postupka u predmetu broj 71 0 P 195244 14 P.

Zaključkom Osnovnog suda u Banjaluci od 15.12.2015. godine odloženo je izvršenje do pravosnažnog okončanja navedenog parničnog postupka.

Dana 08.01.2019. godine tražilac izvršenja je stavio prijedlog za nastavak postupka, navodeći da je pravosnažno okončan parnični postupak i da je Okružni sud u Banjaluci dana 11.12.2018. godine donio odluku u predmetu broj 71 0 P 195244 17 P 2.

Dana 13.03.2019. godine sudija parničnog odjeljenja Osnovnog suda je obavijestilo izvršno odjeljenje suda da je donesena odluka u predmetu broj 71 0 P 195244 17 P 2 i dostavio presudu Okružnog suda u Banjaluci od 11.12.2018. godine, kojom je utvrđeno da je nedozvoljeno izvršenje određeno rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Banjaluci od 29.10.2012. godine na $\frac{1}{2}$ nepokretnosti koja predstavlja trosoban stan i $\frac{1}{2}$ nepokretnosti koja predstavlja poslovni prostor, te je stavljena van snage mjera obezbjeđenja od 03.11.2015. godine. Dana 01.08.2019. godine presudom Vrhovnog suda Republike Srpske odbijena je revizija protiv drugostepene odluke.

Dana 10.05.2019. godine tražilac izvršenja je ponovo stavio zahtjev za nastavak izvršnog postupka.

Dana 07.07.2022. godine sud je zaključkom odredio nastavak izvršnog postupka.

Dana 23.08.2022. godine sud je donio zaključak o prodaji ½ dijela nekretnina i zakazao ročište za prodaju za dan 11.10.2022. godine, a na tom ročištu konstatovao da nisu ispunjeni uslovi za održavanje zbog toga što o istom nisu obaviješteni založni povjerioci, te je zakazao ponovno ročište za prodaju za dan 17.11.2022. godine.

U međuvremenu, u ovaj izvršni postupak su stupili i tražioci izvršenja iz drugih izvršnih postupaka koji se vode protiv istog izvršenika (od 19.04.2018. godine Grad B. i M.b., od 28.03.2019. godine I.T., od 18.09.2018. godine M.K., od 13.05.2019. godine U.B. M., od 08.10.2020. godine D. i D.J.).

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, kao i pravo na pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, koje se ostvaruje u sudskom postupku na način i pod uslovima propisanim zakonom, regulisano je naprijed navedenim Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. Pravo na „suđenje u razumnom roku“ je sastavni element prava na pravično suđenje sadržano u odredbi člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), kao i u odredbi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Okončanje postupka u razumnom roku je osnovno ljudsko pravo koje je vezano za efikasno sprovođenje pravde kod odlučivanja „o građanskim pravima i obavezama“ i o „krivičnoj optužbi“. Razuman rok je objektivno potrebno vrijeme da se odluči o nekom pravu ili obavezi i takva odluka izvrši, odnosno da se utvrdi osnovanost krivične optužbe protiv nekoga.

Iz naprijed opisanog činjeničnog stanja i toka postupka, od podnošenja prijedloga za izvršenje u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci predmetu broj: 71 0 I 070668 13 I 2, 21.09.2009. godine proteklo je oko 13 godina, a izvršni postupak još nije okončan, pa nema sumnje da postupak jako dugo traje. Takođe, radi se o postupku izvršenja koji je po zakonu hitan (član 5. Zakona o izvršnom postupku - „Sl. glasnik RS“, broj 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18 – u daljem tekstu: ZIP).

Proizlazi da su ispunjeni procesni uslovi za podnošenje tužbe, kakvu ima u vidu odredba člana 19. i 21. ZZP, za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i za dosuđivanje novčane naknade.

Pitanje je da li se radi o nerazumno dugom trajanju ili se ta dužina može nečim opravdati i ko je odgovoran za tako dugo trajanje postupka.

Razumnost dužine trajanja postupka mora se ocjeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta vodeći računa o kriterijima propisanim odredbom člana 5. ZZP a to su – složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu; ponašanje suda i drugih republičkih organa uprave, organa jedinica lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja; ponašanje podnosioca pravnog sredstava i značaj predmeta za podnosioca pravnog sredstva.

U pogledu složenosti predmeta može se reći da je isti složen. Tužilac je tokom postupka prvo tražio da se izvršenje sprovede na pokretnim stvarima izvršenika, a kasnije na nekretninama. Naravno da su ove okolnosti, uz činjenicu da je stavljen i prigovor trećeg lica, te da je pored toga vođeno nekoliko parničnih postupaka, usložnjavale izvršni postupak i doprinjele dužini njegovog trajanja.

Ocjenjujući ponašanje suda pred kojim je vođen postupak, posmatrano od podnošenja prijedloga za izvršenje 12.10.2009. godine pa do momenta kada je odloženo izvršenje zaključkom Osnovnog suda u Banjaluci od 15.12.2015. godine (odloženo do pravosnažnog

okončanja parničnog postupka u predmetu broj 71 0 P 195244 14 P), može se zaključiti da je sud od početka preduzimao procesne radnje (donio rješenje o izvršenju na pokretnim stvarima, te na novom sredstvu izvršenja – nekretninama, odlučivao o prigovorima izvršenika i trećeg lica, zakazivao ročišta za prodaju i preduzimao izvršne radnje, da je u nekoliko navrata sud donosio zaključke o prodaji kupcima, proglašavao prodaju nevaljanom zbog ne toga što prodajna cijena nije položena shodno odredbi člana 92. ZIP), te da između pojedinih procesnih radnji nije bilo dužih perioda.

Valja ukazati da je sud ovlašten prema odredbi člana 82. stav 3. ZIP da ocijeni da li će se zaključak o prodaji objaviti i na drugi odgovarajući način, pored obaveze da se objavi na sudskoj oglasnoj tabli. Pri donošenju takve odluke sud, uzimajući u obzir okolnosti svakog konkretnog slučaja, ocjenjuje da li bi se informisanjem o prodaji što većeg kruga zainteresovanih kupaca postiglo da prodaja bude uspješnija, a time i postupak efikasniji.

U konkretnom slučaju izvršni sud nije ocijenio potrebnim da zaključak o prodaji objavi i na drugi odgovarajući način (npr. u sredstvima informisanja), mada je mogao u cilju efikasnosti postupka iskoristiti i ovo svoje ovlaštenje, posebno što je bilo zakazano više ročišta za prodaju nekretnina i u više navrata sud donosio zaključak o prodaji nepokretnosti najpovoljnijem ponuđaču, a potom prodaju proglašavao nevaljanom, jer nije položena prodajna cijena u predviđenom roku.

Istina, i stranka može o svom trošku da objavi zaključak o prodaji u sredstvima javnog informisanja, odnosno da u zaključku obavijesti lica koja se bave posredovanjem u prodaji nepokretnosti (člana 82. stav 4. ZIP), što znači da je to mogao uraditi i tužilac kome je to moglo biti poznato budući da ga je zastupao punomoćnik advokat.

Nakon što je dana 13.11.2015. godine, rješenjem Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 195244 Gž 2, odloženo izvršenje određeno rješenjem o izvršenju od 29.10.2012. godine, do pravosnažnog okončanja ovog parničnog postupka u predmetu broj 71 0 P 195244 14 P, i zaključkom Osnovnog suda u Banjaluci od 15.12.2015. godine odloženo izvršenje do pravosnažnog okončanja navedenog parničnog postupka, izvršni sud nije ni mogao preduzimati nikakve radnje u ovom predmetu.

Tako je bilo sve do donošenja pravosnažne odluke u predmetu broj 71 0 P 195244 17 P 2 od strane Okružnog suda u Banjaluci dana 11.12.2018. godine, kojom je utvrđeno da je nedozvoljeno izvršenje određeno rješenjem o izvršenju Osnovnog suda u Banjaluci od 29.10.2012. godine na ½ nepokretnosti koja predstavlja trosoban stan i ½ nepokretnosti koja predstavlja poslovni prostor, te je stavljena van snage mjera obezbjeđenja od 03.11.2015. godine. Time su prestali razlozi zbog kojih je izvršenje bilo odloženo.

O tome da su prestali razlozi zbog kojih izvršni sud nije mogao postupati isti je obaviješten dana 08.01.2019. godine kada je tužilac stavio prijedlog za nastavak postupka, a dana 13.03.2019. godine i sudija parničnog odjeljenja Osnovnog suda u Banjaluci je obavijestio izvršno odjeljenje suda da je donesena odluka u predmetu broj 71 0 P 195244 17 P 2 i dostavio presudu Okružnog suda u Banjaluci od 11.12.2018. godine. Takođe, tužilac je ponovo, dana 10.05.2019. godine stavio zahtjev za nastavak izvršnog postupka.

Sud od podnošenja prijedloga tužioca za nastavak postupka 08.01.2019. godine pa do dana 07.07.2022. godine kada je zaključkom odredio nastavak izvršnog postupka, nije preduzeo nikakvu radnju iako je proteklo više od tri godine, što se može staviti na teret sudu i smatrati nerazumno dugim trajanjem postupka za koje nema opravdanog razloga.

Iz ponašanja tužioca u odnosu na ovaj izvršni predmet može se zaključiti da on svo vrijeme aktivno djeluje postupajući po nalogu suda i tražeći mnogobrojnim urgencijama da se predmet riješi, pa se može zaključiti da je taj predmet za njega imao poseban i izuzetan značaj, što se saglasno odredbi člana 5. tačka 4) ZZP, uzima kao jedan od kriterija za ocjenu trajanja suđenja u razumnom roku i određivanja novčanog obeštećenja.

Na temelju izloženog, ovaj sud smatra da ukupna dužina trajanja predmetnog postupka nije zadovoljila zahtjev „razumnog roka“ iz člana 6. Evropske konvencije, te da je u konkretnom predmetu došlo do kršenja prava tužioca na „suđenje u razumnom roku“ kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Naime, navedeni periodi pasivnosti Osnovnog suda u Banjaluci se karakterišu kao neadekvatno administriranje pravde, suprotno standardima prava na pravično suđenje. Ovo tim prije što prvostepeni sud nije ponudio opravdanje za ovako dugo trajanje predmetnog postupka, odnosno za navedeni period pasivnosti, zbog čega je rješenjem predsjednika tog suda usvojen zahtjev za ubrzanje postupka.

Zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, stranci se u sudskom postupku dosuđuje se novčano obeštećenje (član 27. stav 1. ZZP). Prema odredbi člana 27. stav 2. i stav 4. ZZP novčano obeštećenje se određuje u novčanom iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM po predmetu, u skladu sa kriterijumima koji su utvrđeni u članu 5. istog zakona, o kojima je naprijed bilo riječi.

S obzirom na rješenje predsjednika suda kojim je usvojen zahtjev za ubrzanje postupka i odluku u ovom predmetu u kome je utvrđena povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja postupka, a imajući u vidu ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini (podaci dostupni na www...) i naprijed opisane okolnosti konkretnog slučaja, te sadržaj odredbi člana 27. stav 1, 2. i 4. ZZP, tužiocu je, na ime novčanog obeštećenja, zbog nerazumne dužine trajanja predmetnog postupka, dosuđen iznos od 1.000,00 KM na teret budžeta Republike Srpske.

Slijedom izloženog odlučeno je kao u izreci, na osnovu odredbe člana 26. stav 1. ZZP.

Tužiocu koji je uspio u sporu, a koga je zastupao punomoćnik advokat, je na ime troškova ovog postupka koji se odnose na sastav tužbe, dosuđen zahtjevani iznos od 200,00 KM, shodno odredbi člana 386. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) i Tarifnom broju 3. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (“Službeni glasnik RS” broj 68/05).

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić